

Sygn. akt II Ca 551/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 lutego 2016 roku Sąd Okręgowy w Bydgoszczy II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący SSO Ireneusz Płowaś (spr.)

Sędziowie SO Irena Dobosiewicz

SO Bogumił Goraj

Protokolant sekr. sądowy Tomasz Rapacewicz

po rozpoznaniu w dniu 28 stycznia 2016r. w Bydgoszczy

na rozprawie

sprawy z powództwa **A. B.**

przeciwko **Agencji (...) - Oddziału Terenowego w B.**

o ustalenie

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Szubinie

z dnia 14 maja 2015 roku, sygn. akt I C 371/14

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Szubinie, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego.

Sygn. akt II Ca 551/15

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Szubinie wyrokiem z dnia 14 maja 2015 roku ustalił istnienie stosunku zobowiązaniowego pomiędzy stronami w postaci umowy dzierżawy z dnia 31.08.2009 roku wraz z aneksem z dnia 30.08.2010 roku dotyczącej działek położonych w Ż. o numerach (...) i (...), a w punkcie 2 wyroku zasądził od pozwanego Agencji (...) Oddziału Terenowego w B. na rzecz powoda A. B. kwotę 3067 zł tytułem kosztów procesu.

W uzasadnieniu wyroku Sąd ustalił, że w dniu 07.09.1994 roku pomiędzy Zakładem (...) w K. a powodem została zawarta umowa dzierżawy na okres 5 lat nieruchomości o powierzchni 21,05 ha położonej w M. i Ż.. Kolejne umowy dzierżawy, których przedmiotem była w/w nieruchomość zostały zawarte 01.09.1999 roku z okresem obowiązywania do 31.08.2004 roku i 31.08.2004 roku także na okres 5 lat. W dniu 31.08.2009 roku pomiędzy Dyrektorem Zakładu (...) w K. a powodem została zawarta umowa dzierżawy na 5 lat dotyczyła gruntów ornych stanowiących własność Agencji (...) znajdujących się w zarządzie Zakładu (...) w K. o powierzchni 21,05 ha położonej w M. i Ż. z milczącym wygaśnięciem umowy z dniem 31.08.2014 roku. Zgodnie z umową dzierżawca przed wygaśnięciem umowy zobowiązał się powiadomić Zakład (...) o zamiarze przedłużenia umowy. Dnia 30.08.2010 roku sporządzono aneks do tej umowy, w którym przedłużono termin jej obowiązywania na 10 lat. Decyzją z dnia 21.06.1996 roku Wojewoda (...) przekazał Agencji (...) Skarbu Państwa nieruchomości rolne Skarbu Państwa znajdujące się w zarządzie Zakładu (...) w K. a

stanowiące działki o numerach (...). Decyzją z dnia 13.12.2013 roku pozwany orzekł o wygaśnięciu trwałego zarządu Zakładu (...) w K. na tych nieruchomościach. O decyzji tej nie został powiadomiony powód. W dniu 24.01.2014 roku sporządzono protokół zdawczo – odbiorczy (między pozwanym a Zakładem (...)). Pismem z dnia 21.06.2014 roku doręczonym pozwanemu w dniu 24.06.2014 roku powód złożył wniosek dotyczący kontynuowania umowy dzierżawy przedmiotowych działek. Pozwany w odpowiedzi na tą propozycję pismem z dnia 25.07.2014 roku (data nadania) stwierdził, że nie widzi podstaw prawnych do kontynuowania dzierżawy, ale był skłonny umożliwić zebranie plonów na określonych warunkach. Powód się na to nie zgodził, przedstawiając swoją interpretację przepisów i ponownie wyraził wolę dalszej dzierżawy lub zakupu nieruchomości. Pozwany wezwał powoda do wydania gruntów do dnia 01.09.2014 roku Pismem z dnia 18.06.2014 roku Dyrektor Zakładu (...) w K. poinformował pozwanego o treści umowy dzierżawy i terminie jej rozwiązania. Powód złożył wniosek o przyznanie płatności na 2012 rok i rozpoczął realizację pięcioletniego zobowiązania rolno-środowiskowego w ramach (...) 2007-2013 od 2012 roku. Zobowiązanie to obejmuje pakiety dotyczące zrównoważonego systemu gospodarowania i ochrony gleb i wód. Na działce o numerze (...) powód zadeklarował realizację pakietu rolnictwa zrównoważonego na powierzchni 19,31 ha, za który otrzymał płatność rolno-środowiskową w latach 2012-2013. We wniosku o „kontynuacyjny” złożonym w dniu 12.05.2014 roku na tej działce realizowany jest także pakiet dotyczący ochrony gleb i wód.

Sąd Rejonowy uznał, iż stan faktyczny wynikający z przedstawionych przez strony dokumentów nie był sporny, a strony jedynie w odmienny sposób interpretowały przepisy ustawy z dnia 19.10.1991 roku o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa.

Sąd Rejonowy powództwo uznał za zasadne, wskazał wprawdzie na przepis art. 36 ust. 4 ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa, zgodnie z którym wygaśnięcie zarządu jest równoznaczne z wypowiedzeniem umów dzierżawy z zachowaniem – 6 miesięcznego okres wypowiedzenia, ale go nie zastosował, stwierdzając, że nie może on być interpretowany w sposób godzący w zasady prawa cywilnego dotrzymywania umów, pewności obrotu, stabilności zawieranych umów, pewności stron w zakresie przysługujących im praw i obowiązków wynikających z zawartego kontraktu. Zdaniem Sądu I instancji zawarta umowa dzierżawy w sposób wyczerpujący określała warunki i przyczyny jej wypowiedzenia bez zachowania terminu i nigdy nie zaistniały te przesłanki dające podstawę do wypowiedzenia umowy.

Z tych względów i na mocy art. 693 § 1 k.c. jak również stosownie do intencji norm art. 6 ust. 1, art. 36 ust. 4 i art. 38.1 38a. 1. I art. 39. 1 ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa Sąd Rejonowy uwzględnił powództwo.

Apelację od tego wyroku wniósł pozwany, zarzucając dokonanie dowolnej oceny materiału dowodowego i przyjęcie, że to pozwany dążył do zmiany łączącego strony stosunku prawnego podczas gdy stron taki stosunek prawny nie łączył, pozwany nie miał wiedzy o istnieniu umowy dzierżawy i to powód dążył do jej przedłużenia. Nadto zarzucono bezpodstawne przyjęcie, że wskazywanie na Zakład (...) w K. jako podmiot odpowiedzialny za nie zawiadomienie powoda o wygaśnięciu umowy oraz warunków zawartej umowy dzierżawy stanowi nadużycie przez pozwanego prawa. Zarzucono również naruszenia prawa procesowego tj. art. 316 i art. 328 § 2 kpcz uwagi na wydanie orzeczenia bez związku z ustalonym w toku sprawy stanem rzeczy oraz brakiem wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku. Jako ostatni podniesiono zarzut naruszenia prawa materialnego tj. art. 6 ust. 1, art. 36 ust. 4 i art. 38, 38a i 39 ustawy z dnia 19.10.1991 roku o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa.

Wskazując na powyższe zarzuty pozwany wniósł o zmianę wyroku poprzez oddalenie roszczeń powoda w całości lub ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Powód w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego.

Na rozprawie apelacyjnej strony podtrzymały swoje w/o stanowiska.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelację pozwanego należało uwzględnić jednak z innej przyczyny niż wskazywano w zarzutach apelacji.

Zgodnie z art. 378 § 1 kpc sąd II instancji z urzędu bierze pod uwagę nieważność postępowania. Wobec tego chociaż w apelacji taki zarzut się nie pojawił to Sąd Okręgowy działając z urzędu na mocy w/w przepisu dopatrył się w postępowaniu toczącym się przed Sądem I instancji uchybienia skutkującego nieważnością postępowania na etapie wyrokowania.

Z protokołu skróconego publikacji wyroku z dnia 14.05.2015 roku oraz nagrania publikacji wyroku wynika, że Sąd Rejonowy dwukrotnie opublikował wyrok z dnia 14.05.2015 roku, przy czym treść obu tych wyroków różniła się od siebie. Nie ma przy tym znaczenia w jakim zakresie te wyroki były różne tj. że dotyczyło to w istocie jedynie postanowienia o kosztach procesu zawartego w punkcie 2 wyroków, bowiem mieliśmy do czynienia z podwójną publikacją i dwoma różnymi wyrokami w znaczeniu procesowym.

W tym miejscu należy opisać szczegółowo w/w wadliwość w postępowaniu Sądu I instancji. Sąd Rejonowy w dniu 14.05.2015 roku ogłosił wyrok, który miał identyczną treść w punkcie 1 jak ten który w formie pisemnego dokumentu znajduje się w aktach sprawy na karcie 95 akt ale inną treść co do punktu 2 tj. co do zasądzonej kwoty, bowiem podczas pierwszego ogłoszenia wyroku odczytano, iż na rzecz powódki zasądzono kwotę 2417 zł a podczas drugiego, że kwotę 3067 zł. Po odczytaniu tego pierwszego w/o wyroku zostało przerwane nagranie publikacji i po ponad 4 minutach przerwy Przewodnicząca poinformowała, iż Sąd postanowił sprostować punkt 2 wyroku poprzez wpisanie w miejsce kwoty 2417 zł kwoty 3067 zł a następnie podjęła decyzję o ponownym ogłoszeniu wyroku z uwzględnieniem tego sprostowania. Sędzia zarządziła ponowne ogłoszenie wyroku i po ponownym wywołaniu sprawy odczytała po raz kolejny wyrok już ze zmienioną treścią punktu 2. W aktach sprawy znajduje się jedynie wyrok w wersji drugiej, który został podpisany przez sędziego – karta 95 akt. Nie ma w aktach sprawy ani dokumentu w postaci pierwszej wersji wyroku ani też postanowienia o sprostowaniu postanowienia o kosztach zawartego w wyroku.

Powyższy przebieg czynności podejmowanych w dniu ogłoszenia wyroku świadczy w ocenie Sądu Okręgowego o tym, iż w istocie doszło do ogłoszenia w tym dniu dwóch wyroków o odmiennej treści, przy czym pierwszy wyrok nie został dołączony do akt sprawy, ale z całą pewnością istniał w momencie jego ogłaszania. Apelacja nie może jednak zostać merytorycznie rozpoznana w odniesieniu do tego wyroku, skoro w chwili obecnej brak jest jego wersji pisemnej a więc dokumentu w postaci wyroku ogłoszonego jako pierwszy.

Drugi z wyroków znajduje się w aktach sprawy, jednak wyrok ten dotknięty jest nieważnością. Zgodnie z art. 379 pkt 3 kpc dochodzi do nieważności postępowania, jeżeli sprawa została już prawomocnie rozstrzygnięta, a tak było w niniejszej sprawie po ogłoszeniu pierwszego wyroku. Wydanie tj.: sporządzenie, podpisanie i ogłoszenie kolejnego wyroku w niniejszej sprawie było już, zatem dopuszczalne, przy czym nie ma znaczenia jak bardzo różniły się oba ogłoszone wyroki skoro mieliśmy do czynienia z ogłoszeniem dwóch wyroków a znaczeniu procesowym. Z nieważnością postępowania mamy wobec tego do czynienia jedynie na etapie wyrokowania, co oznacza, że poza uchyleniem zaskarżonego wyroku nie było potrzeby znoszenia postępowania toczącego się przed sądem I instancji w jakimkolwiek zakresie.

Z uwagi na stwierdzoną przez Sąd II instancji nieważność postępowania zbędne stało się dokonywanie oceny podnoszonych w apelacji zarzutów.

Biorąc powyższe pod uwagę na mocy art. 386 § 2 kpc w zw. z art. 379 pkt 3 kpc zaskarżony wyrok należało uchylić a sprawę przekazać Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi zgodnie z art. 108 § 2 kpc rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy winien ocenić czy zgromadzony w sprawie materiał dowodowy jest wystarczający i ewentualnie go uzupełnić w zakresie wynikającym z wniosków stron. Sąd I instancji winien ocenić zgłoszone roszczenie przede wszystkim pod kątem treści art. 36 ust. 4 ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa, zgodnie z którym wygaśnięcie trwałego zarządu jest równoznaczne z wypowiedzeniem

umów dzierżawy z zachowaniem – 6 miesięcznego okres wypowiedzenia. Rzeczą Sądu Rejonowego będzie wobec tego dokonanie oceny czy doszło do skutecznego rozwiązania umowy dzierżawy za wypowiedzeniem na podstawie w/w ustawy.

Na marginesie sprawy wskazać należy, iż Sąd I instancji rzeczywiście jak to zarzucono w apelacji nie sporządził uzasadniane nią zaskarżonego wyroku w sposób prawidłowy, bowiem brak w nim wyjaśnienia podstawy prawnej rozstrzygnięcia, bo za takie nie można uznać jedynie przytoczenia artykułów ustaw opisanych w uzasadnieniu.